

Cümhuriyyətin yadigarı - Azərbaycan bayrağı

1918-ci il mayın 28-də müsəlman Şərqiində ilk müstəqil, demokratik dövlət - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti quruldu. Azərbaycanda dövlətçilik ənənələrinin bərpası gerçəkləşəndə mühüm məsələlərdən biri əsas dövlət atributlarından, simvollarından olan bayrağın hazırlanması oldu.

Cümhuriyyət hökuməti tərəfindən bayraq haqqında ilk qərar 1918-ci il iyunun 21-də verildi. Qərara əsasən, Azərbaycanın dövlət bayrağı qırmızı rəngdə, orta hissəsində ağ aypara və səkkizguşəli ulduz təsvirli qəbul olundu. İyunun 21-də isə hökumət bayraq haqqında qərar verdi.

Həmin ilin 9 noyabrında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hökumət başçısı Fətəli xan Xoyskinin məruzəsi əsasında dövlət bayrağı təsdiqləndi. Azərbaycanın üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağı 1918-ci il dekabrın 7-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin parlamentinin açılışı zamanı binanın üzərində dalğalanmağa başladı. Dalğalandıqca da Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin sevinci, qüruru ilə könülləri rıqqətə gətirdi.

O gün - 1918-ci ilin 7 dekabrında parlamentin açılış mərasimində Məhəmməd Əmin Rəsulzadə fəxrlə söylədi: "Səadət və hüriyyət istiqlaldır. İştə bunun üçün, əfəndilər, müstəqil Azərbaycanı təmsil edən o üç boyalı bayrağı Şurayi-Milli qaldırılmış, türk hüriyyəti, islam mədəniyyəti və müasir Avropa iqtidarı - əhraranəsini təmsil edən bu üç boyalı bayraq daima başlarımızın üstündə ehtizaz edəcəkdir. Bir daha qaldırılmış bayraq bir daha enməyəcəkdir!"

Dövlət bayrağımızın rənglərinin mənası barədə Üzeyir bəy Hacıbəyli 1919-cu ilin mayında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bir illiyinə həsr olunmuş "Bir yaş" adlı məqaləsində yazdı: "Mavi rəngi türklüyə, yaşıl rəngi islamlığa və al rəngi mədəniyyətə işarə olan bayrağımızın məna-yi-mənəviyyəsi də budur".

Cəfər Cabbarlı isə Azərbaycan bayrağında əks olunan rənglərin mənasını "Azərbaycan bayrağına" şeirində belə təsvir etdi:

Bu ay, yıldız, boyaların qurultayı nə demək?

Bizcə böylə söyləmək!

*Bu göy boya Göy Moğoldan qalmış bir türk nişanı,
Bir türk oğlu olmalı!*

*Yaşıl boya islamlığın sarsılmayan iman,
Ürəklərə dolmalı!*

*Şu al boya azadlığın, təcaddüdün fərmanı,
Mədəniyyət bulmalı.*

Səkkiz uclu şu yıldız da səkkiz hərflə OD YURDU

*Əsarətin gecəsindən fürsət bulmuş quş kibi,
Səhərlərə uçmuşdur*

*Şu hilal da türk bilgisi, düzgün sevgi nişanı,
Yurdumuzu qucmuşdur!*

XX əsrin 20-ci ilində müstəqil ölkəmizin başı üzərinə qaldırılan bayrağımızı Cəfər Cabbarlı "Yaşıl donlu, mavi gözlü, al duvaqlı sevdiyim" deyər vəsf edirdi.

Bir daha enməmək ümidi, inamı ilə ucaldılan üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız dalğalandıqca düşmənlərin bağı yarılırdı. 1920-ci il aprelin 28-də Azərbaycanın bolşeviklər tərəfindən işğal edilməsi ilə düşmənlər arzularına çatdılar. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Azərbaycan dövlət atributlarını sovet Rusiyasının atributlarına uyğunlaşdırmaq məburiyyətində qaldı. Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin rəmzi olan üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımızın da yeri vətənpərvərlərimizin, millətsevərlərimizin nisgilli könülləri oldu. Bu nisgil, bu həsrət yetmiş il çəkdi. Ayrılıq uzun sürsə də, nəhayət, sona çatdı.

1980-ci illərin sonlarında meydan hərəkatında üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız qaldırıldı.

1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə keçirilən sessiyada üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət bayrağı olaraq təsdiqləndi. 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı haqqında" qanun qəbul etdi.

1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında" Konstitusiyaya Aktı ilə Azərbaycan Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi kimi onun dövlət rəmzlərini, eləcə də dövlət bayrağını bərpa etdi. 2004-cü il iyunun 8-də "Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə bu sahədə qanunvericilik bazası təkmilləşdirildi.

Prezident İlham Əliyevin 2009-cu il noyabrın 18-də imzaladığı sərəncamla 9 Noyabr tarixi Bayraq Günü kimi qeyd olunur.

Azərbaycan bayrağı ucalarda dalğalandıqca sevincimiz, qürurumuz yerə-görə sığmır. Ancaq 2020-ci ilin payızınadək bu duyğulara qüssə qarışmışdı. Çünki 1990-cı illərdə torpaqlarımızın iyirmi faizi Ermənistan tərəfindən işğal olunmuşdu. Otuz ilə yaxın əsarətdə qalan həmin ərazilərimizi 2020-ci ildə 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan Ordusu işğalçılardan azad etdi. Yağılardan geri aldığımız, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə - Qubadlıda, Cəbrayılda, Zəngilanda, Füzulidə, Şuşada, Ağdamda, Kəlbəcərdə, Laçında... bu gün Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı olan Azərbaycan bayrağı özəmətlə, qürurla dalğalanır.

**Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"**